

Makale Türü: Araştırma makalesi
Geliş Tarihi: 31.05.2024
Kabul Tarihi: 28.06.2024

Article Type: Research article
Submitted: 31.05.2024
Accepted: 28.06.2024

Atıf Bilgisi / Reference Information

Güven, M. E., Acar, A., & Gençay, Y. (2024). Terörle Mücadelenin Yumuşak Yönü: Kamu Diplomasisi. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 76-94. DOI: 10.20493/birtop.1493340

TERÖRLE MÜCADELENİN YUMUŞAK YÖNÜ: KAMU DİPLOMASİSİ*

THE SOFT SIDE OF THE COUNTER TERRORISM: PUBLIC DIPLOMACY

Mehmet Emin GÜVEN

Arş. Gör., İnönü Üniversitesi, Türkiye / RA., İnönü University, Türkiye.
mehmetemin.guven@inonu.edu.tr
ORCID: 0000-0001-9863-5212

Alpcan ACAR

100/2000 YÖK Doktora Bursiyeri, İnönü Üniversitesi, Türkiye
100/2000 YÖK PhD Scholar, İnönü University, Türkiye
alpcan.acar@inonu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2314-6702

Yahya GENÇAY

Doktora Öğrencisi, İnönü Üniversitesi, Türkiye / PhD Student, İnönü University, Türkiye
yahyagencay@gmail.com
ORCID: 0000-0003-1304-2245

Öz

Terörizmin süreç içerisinde değişen eylemsel etkinliği, devletlerin güvenlik algılarının değişimine neden olmuş, terörle mücadelenin ise salt sert güç araçlarıyla sürdürülebilirliğini tartışmalı hâle getirerek mücadelenin yumuşak güç araçları ve kamu diplomasisi uygulamalarıyla desteklenmesi gerekliliğini ön plana çıkarmıştır. Kamu diplomasisi, terörle mücadelenin silahlı mücadelenin ötesinde, terörizmin olumsuz etkilerinin azaltılarak ulusal ve uluslararası kamuoyu desteğinin sağlanması, terör örgütlerinin siyasi, sosyal ve ekonomik finansmanı, propagandası ve eleman temini süreçlerinin engellenmesine dönük faaliyetleri kapsamaktadır. Terörle mücadele sürecinde kamu diplomasisi politikalarının geliştirilmesiyle toplumlarla çeşitli ilişkiler kurulmakta ve bu ilişkiler geliştirilerek terör örgütlerinin beslediği meşruiyet zemininin ve terörizme kaynaklık eden unsurların ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda çalışmada, tarihsel süreç içerisinde terörle mücadele stratejilerinde yeni yaklaşımların benimsenmesinin ve sert güç araçlarıyla birlikte yumuşak güç araçlarının kullanılmasının terörle mücadelenin etkinliği ve başarısına yönelik etkileri tartışılmaktadır. Kamu diplomasisi etkinliğinin küresel

*Bu çalışma, 2021 yılında düzenlenen "International Symposium on Current Developments in Science, Technology and Social Sciences" sempozyumunda sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

terörle mücadele sürecinde ulusal ve uluslararası iş birliği ve koordinasyonu sağlayıcı yönü ve terörle mücadelenin meşruiyetini destekleyici etkileri üzerinde durulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Terörizm, terörle mücadele, yumuşak güç, kamu diplomasisi.

Abstract

This operational activity of terrorism, which has changed in the process, has caused a change in security perceptions and has made the sustainability of the counter-terrorism with only hard power tools controversial, highlighting the necessity of supporting the fight with soft power tools and public diplomacy practices. Public diplomacy practices as a soft power tool rather than military and economic sanctions correspond to the process of winning the minds and hearts of societies by transferring the image, values and policies of states to domestic and foreign target audiences. In terms of combating terrorism, public diplomacy is of great importance in terms of strengthening the international image of states and increasing international support in the fight against terrorist organizations. Public diplomacy includes activities aimed at increasing public support by reducing the negative effects of terrorism by moving the fight against terrorism beyond the fight against weapons, preventing the political, social and economic financing, propaganda and recruitment processes of terrorist organizations. Efforts to eliminate the elements that feed terrorist organizations and cause terrorism through establishing relations with societies also necessitate smart power practices in which hard power and soft power tools are synthesized in the fight against terrorism. In this respect, in this study, which is handled with the general survey model method, the contribution of the use of soft power tools together with hard power tools in counter-terrorism strategies to the effectiveness and success of the fight against terrorism is discussed. In addition, the effect of public diplomacy in the global counter-terrorism, providing national and international cooperation and coordination and supporting the legitimacy of the struggle, is emphasized.

Keywords: Terrorism, counter-terrorism, soft power, public diplomacy.

GİRİŞ

Uluslararası toplumun huzur ve güven ortamını tehdit eden terörizm, şiddet ve korku sarmalını küresel dünyada sürdürmeye devam etmektedir. Küreselleşmeyle birlikte politik, sosyal ve ekonomik alanda yaşanan hızlı dönüşümler, güvenlik tehditlerini çeşitlendirirken kamusal ve özel güvenlik algılamalarının genişlemesine ve derinleşmesine yol açmıştır. 11 Eylül 2001 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde İkiz Kulelere yönelik gerçekleştirilen terör saldırıları bu algıların ve güvenlik paradigmalarının değişmesinde önemli rol oynamıştır. Söz konusu terör saldırılarından sonra 21. yüzyılda terörizm gerçekliğinin ve eylem sınırsızlığının farkına varılmış ve terör örgütlerinin benimsediği yeni yöntemler ve stratejiler karşısında devletler ve uluslararası kuruluşlar, terörle mücadele stratejilerinde revizyon yapma ihtiyacı duymuşlardır. Bu bağlamda, devletlerin maruz kaldıkları terör saldırıları karşısında terörle mücadele stratejilerinin güvenlik refleksi doğrutusunda sert güç araçları etrafında şekillendiği ancak bunun tek başına yeterli olmadığı da anlaşılmıştır. Terörle mücadele stratejilerinin yalnızca terör unsurlarının yok edilmesiyle değil, aynı zamanda teröre neden olan unsurların da ortadan kaldırılmasıyla sağlanabileceği sonucuna varılmıştır.

Zihinlerin ve gönüllerin kazanılması süreci olarak kamu diplomasisi, devletlerin ve toplumların düşüncesini, ideallerini ve amaçlarını, kısaca kendilerini hedef devletlerin toplumlarına anlatma, imaj oluşturma çabalarının bütünüdür. Askerî ve ekonomik yaptırımlara dayanmaksızın yumuşak güç aracı olarak kamu diplomasisi uygulamaları, devletlerin imajını, değerlerini ve politikalarını yurtiçi ve yurtdışı hedef kitlelere aktararak toplumların zihinlerinin ve gönüllerinin kazanılması sürecine karşılık gelmektedir. Terörizmle mücadele açısından ise kamu diplomasisi, devletlerin uluslararası imajını güçlendirilmesi ve terör örgütlerine karşı mücadelede uluslararası desteğin artırılması açısından da büyük önem taşımaktadır.

Terörle mücadelede yumuşak güç aracı olarak kamu diplomasisi, terörle mücadele sürecinde terörizme kaynaklık eden sorunların tespiti ve çözümünü konusunda yardımcı olurken aynı zamanda terör sorununun çözüm sürecinde toplumların terörle mücadele sürecine desteğinin ve katılımının sağlanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla terörle mücadele konsepti olarak kamu diplomasisi, terörizm sorununun ortaya çıkışına ve eylemselliğine karşı reflektif davranışlarla reaktif yaklaşımlar ve çözüm önerileri geliştirmek yerine, sorunun ortaya çıkmasına neden olan unsurların ortadan kaldırılması yoluyla sorunu kaynağında önlemeye dönük proaktif yaklaşımların benimsenmesi çabası olarak değerlendirilebilir. Bu açıdan terörle mücadelenin yalnızca terör örgütleri ve teröristlerle mücadele açısından ele alınmaması, aynı zamanda terörizme dinamizm kazandıran ve besleyen düşünceler, ideolojiler ve stratejilerle birlikte makro perspektifinden değerlendirilmesi gerekmektedir.

Önleyici güvenlik tedbirleri içeren kamu diplomasisi, terör örgütlerinin toplumsal yapı içerisinde siyasal, ekonomik ve kültürel boşluklardan yararlanma faaliyetlerini, propaganda imal etme süreçlerini ve meşruiyet zeminini aşındıran niteliğe sahiptir. Nitekim terörizmin ve terör örgütlerinin nihai amacı, terör eylemlerinin neden olduğu maddi kayıplardan ziyade psikolojik ve politik etkileriyle varlıklarını sürekli tahkim etmektir. Terörle mücadele stratejisi olarak kamu diplomasisi, terörle mücadelede salt terör unsurlarının yok edilmesi ve teröristlerin öldürülmesi süreçlerinden ziyade, insanların terör örgütlerine katılımının önlenmesi, terör örgütlerinin eleman devşirme ve propaganda süreçlerinin engellenmesi ve toplumdaki dezavantajlı koşulların iyileştirilmesine dönük faaliyetleri kapsamaktadır. Bu doğrultuda, terörizmin tasallutu altında bulunan toplumlarla ilişkilerin kurulması, etkileşimlerin artırılması ve terör tazyikinin azaltılması yoluyla terör örgütlerinin varlığının ve amaçlarının sorgulanabilir bir hâle getirilmesi konusunda kamu diplomasisinin etkinliği belirleyici olmaktadır.

Terörle mücadelede kamu diplomasisi yöntemlerinin benimsenmesi terör örgütlerinin varlıklarının yegâne unsuru olan eleman faktörü kazanımının önüne geçecek ve insan kaynağından yoksun bırakacak en etkili yollardan biridir. Özellikle terör örgütlerine yönelik halk desteğinin zayıflatılması konusunda ve toplumların zihinlerinin ve kalplerinin kazanılmasında kamu diplomasisi stratejileri, terörizm düşüncesini daha eyleme geçmeden kaynağında ortadan kaldırmayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda çalışmayla, terörle mücadele ve kamu diplomasisi alanına ilişkin literatürdeki az sayıda da olsa diğer çalışmalara (Hoffman, B. 2002; Seib, 2011; Kraft, M., & Edward, M. 2012; Yarchi vd., 2013; Sancak, 2019; 2022; Aydemir, 2018; 2020; Yazar, 2024) katkıda bulunulması düşünülmektedir. Çalışmayla, terörle mücadele sürecinin salt sert güç araçlarıyla terör eylemleri öncesi ve sonrası müdahalelerle nihai çözüme kavuşamayacağı, yumuşak güç araçları ve kamu diplomasisi faaliyetleriyle mücadelenin desteklenmesi gerektiği düşünülmektedir. Terörle mücadelede kamu diplomasisi, terörizm düşüncesinin ortaya çıkmasını önleyecek uygulamalarla terörün besleneceği kaynakları ortadan kaldırmakta, soruna kaynağında müdahale ederek terörün sürekliliğini keserek gelişimini önlemektedir. Bu bakımdan kamu diplomasisi, şiddeti şiddetle değil şiddetin kötülüğünü ve çözümsüzlüğünü şiddetsiz yöntemlerle göstermeye, sorun alanlarının derinleşmesini ve katılaşmasını engelleyici faaliyetlerle toplumları zihinsel ve duygusal yönde etkilemeye ve ikna etmeye dönük yumuşak önleyici stratejileri içermektedir.

TERÖR VE TERÖRİZM

Toplumda korku ve dehşet durumunu ortaya çıkarmanın yanı sıra kaos, güvensizlik ve kargaşa üzerine kurgulanan terör kavramı birey, toplum ve devlet üzerinde önemli etki ve sonuçlar doğurmaktadır. Terör ve terörizm kavramları genellikle birbirleri yerine kullanılmaktadır. Ancak her iki kavram birbirinden farklı temellere sahiptir. Terörizmin ayırt edici unsurları arasında bütünsel ve sistematik bir yapı öne çıkmaktadır. Politik tedhişçilik olarak da nitelendirilebilen terörizm (Demirel, 2001, ss. 23-24) ideolojik motivasyonlar üzerine inşa edilmesiyle terör kavramından ayrılmaktadır (Kazan, 2016, ss. 111-112). İki kavramın da birey, toplum ve devlet üzerindeki negatif etkileri hem somut hem soyut bakımdan görülmektedir. Özellikle terörizmin toplum üzerindeki psikolojik etkileri ayrı bir öneme sahipken, gerçekleşen eylemler neticesinde toplumun ve bireyin düşünce altyapısında korku, güvensizlik ve panik duyguları nüfuz ettirilmeye çalışılmaktadır (Goldstein & Pevehouse, 2015, s. 277).

Terörizm siyasal amaçlara ulaşmak için bütünsel ve sistematik bir yapı üzerine kurgulanırken, kendisini dönemin şartlarına göre revize ve adapte edebilecek dinamik bir yapıya da sahiptir. Böylece terörizm, her dönem farklı siyasal motivasyonlar taşıyabileceği gibi etki alanını da değişim ve dönüşümlere göre kurgulayabilmektedir (Şimşek, 2016, s. 333). Rapoport terörizmi dalgalar hâlinde sınıflandırmıştır. İlk olarak 1880-1920 arası dönemde anarşist dalga, arkasından 1920-1960 arası dönemde etkisini gösteren anti sömürge dalgası ortaya çıkmıştır. 1960'lı yılların sonlarından itibaren ise yeni sol dalga aktif bir rol oynamıştır. Son olarak ise 1979 yılını başlangıç kabul edebileceğimiz dinî dalga ortaya çıkmıştır (Rapoport, 2002, s. 2). Özellikle 11 Eylül terör saldırısı sonrasında küresel bir hâl alan terörizm, etki bakımından sınır tanımaz bir boyuta ulaşmıştır. Böylece terörizmi sadece bir bölgeyle sınırlandırmak mümkün değildir. Terör örgütleri için küresel amaçlar çerçevesinde herhangi bir bölgede eylem yapabilme kabiliyetine kadar geniş bir alandan söz etmek mümkündür. Bu bağlamda birçok ülke terör örgütleriyle yüzleşmektedir. Örneğin Kuzey İrlanda ve İngiltere'de IRA, İspanya'da ETA ve Quebec'te de FLQ ile mücadele edilmiştir (Heywood, 2018, s. 385).

Uluslararası sistemin yapısı, kavramların ele alınış biçimlerini de etkilemektedir. Soğuk Savaş döneminde devlet odaklı politikalar öne çıkarken, tehdit ve riskler askerî odaklı ve dış devletler üzerinden ele alınmaktaydı. Böylece tehdit ve riskler daha belirgin bir yapıya sahipti. Ancak Soğuk Savaş sonrasındaki süreç daha grift bir yapıya bürünerek tehdit ve riskler çeşitlenmiştir. Böylece iki kutuplu sistemde oluşturulan “öteki” kavramı belirsiz bir yapıyı dönüşmüştür. Bu sürecin değişim ayağını ise 11 Eylül terör saldırıları oluşturmaktadır. Çünkü bu saldırılar sonrasında terörle savaş düsturu öne çıkarak riskler ve tehditler daha geniş bir alana yayılmıştır (Kartal, 2018, s. 40). Devletlerin güvenlik politikalarını revize etmeye sevk eden terör saldırıları, “güvenli ortam” algısını da büyük ölçüde olumsuz etkilemiştir. Terör eylemlerinin nerede, ne zaman ve ne şekilde yapılabileceğine dair ortaya çıkan belirsizlikler küresel bir tehdit ve mücadele alanını ortaya çıkarmıştır (Türköz, 2016, s. 157).

Küresel bir tehdit hâlini alan terörizm, terörle mücadelede duyulan işbirliğine ayrı bir önem kazandırmıştır. Terör örgütlerinin küreselleşme ve teknolojik gelişmelerden aktif bir şekilde istifade etmeleri devletlerin mücadele alanlarını daha karmaşık ve geniş bir alana çekmiştir. Terörizmin tanımlanmasında ortak bir paydada buluşulamaması, küresel işbirliğinin

önündeki önemli bir engeldir. Bir devlet için terör örgütü ve terörist olarak sınıflandırılabilen bir yapı veya kişi, herhangi başka bir devlet için farklı tanımlamalara tabi tutulabilmektedir. Bazı devletlerin özgürlük savaşçısı olarak tanımladıkları yapılar, başka bir devlet için terör örgütü olarak ele alınabilmektedir (Saraçlı, 2007, s. 1050). Böylece devletlerin terör örgütü olarak sınıflandırmaları farklılıklar göstermektedir. Bazı devletler kendi sınırları dışında faaliyet yürüten ve kendi politikalarına engel teşkil etmeyen yapıları başka bir devlet terör örgütü olarak değerlendiriyor olsa da terör örgütü sınıfına dâhil etmemektedir. Bu süreç ise günümüzdeki terörizmin çözülmesini ve etkinliğinin kırılmasını büyük ölçüde etkilemektedir (Gürel, 2015, s. 16). Devletler için aynı yapı üzerinde farklı algılamaların bulunması terör örgütlerine bir nevi hareket alanı sağlamakta ve dış destek alımlarını kolaylaştırmaktadır (Yenal, 2020, s. 22). Böylece terörle mücadele konusu daha karmaşık ve zorlu bir alana dönüşerek devletler, terörle mücadele noktasında birden fazla stratejiye ihtiyaç duymaktadır.

TERÖRLE MÜCADELE VE GÜÇ ARAÇLARI

Terörle mücadele konusu da tıpkı terörizmin tanımlanmasında olduğu gibi ihtilafli bir alanı oluşturmaz. Ancak terörle mücadelenin geniş perspektifli bir süreç olduğu genel olarak kabul görmüştür. Böylece terörle mücadeleyi terör potansiyeli taşıyan yapılardan terör örgütlerine kadar geniş açıdan ele almak mümkündür. Çok yönlü politikalar olarak tasvir edilebilen terörle mücadele, terör örgütlerinin eylemlerine yönelik olduğu kadar örgüt yapılanmalarının ortaya çıkış sürecinden insan kaynağı elde etme sürecine kadar kapsamlı bir süreci ifade etmektedir (Şen, 2017, ss. 103-105). Terörle mücadele sürecinde başarı ve ilerlemenin kaydedilebilmesi için geniş bir terörle mücadele tanımlaması ve stratejisinin belirlenmesi büyük bir öneme sahiptir. Dolayısıyla terörle mücadeleyi salt askerî önlemler olarak görmek birçok alanı eksik bırakmaktadır. Terörle mücadelede benimsenecek konseptte sorun alanının sosyal boyutlarda da ele alınması gerekmektedir. Terörü besleyen nedenlerin ortaya konulabilmesi ve bu nedenlere yönelik politikaların geliştirilebilmesi terörle mücadeleyi daha sağlam zeminlere taşıyacaktır (Akbulut & Beren, 2012, s. 259). Devletler terörle mücadele stratejilerini oluştururken silahlı mücadeleyi önceleyebildiği gibi terörizmin arka planı olarak değerlendirilen ve terör örgütlerinin istismar alanlarını oluşturan sosyal, ekonomik ve kültürel nedenlerin tespiti ve engellenmesi sürecini de öne çıkarabilmektedir. Ayrıca terörle mücadele stratejisi belirlenirken uluslararası sistem göz önüne alınmaktadır (Acar, 2012, s. 199).

Terörle mücadele stratejileri belirlenirken kapsamlı bir analiz başarı şansını artırmaktadır. Etkili bir terörle mücadele için örgütlerin istismar alanlarının tespit edilmesi, propagandalarının önlenmesi ve bütünlükçü bir terörle mücadelenin benimsenmesi gerekmektedir. Ayrıca başarılı bir terörle mücadele stratejisi için örgütlerin göz ardı edilen yüzleri ve niteliklerinin tespit edilmesi gerekmektedir. Bu minvalde terör örgütü mensuplarının örgüte katılmadan önceki mesleklerinden kültürel yapı ve çevrelerine kadar analiz yapılması gerekmektedir. Ayrıca örgüt mensuplarının örgüte katıldıkları dönemin konjonktürel yapısı da göz önüne alınarak dönemin şartlarının etkileri ortaya konulmalıdır (Crelinsten, 2002, s. 78). Terörle mücadelenin bu nitelikleri üzerinden ele alınması klasik terörle mücadeleden ayrışmayı ortaya koymaktadır. Bütüncül bir terörle mücadele için siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik

konularda dâhil edilerek mücadelenin kapsamı genişletilmelidir (Baharççek & Tuncel, 2011, s. 4).

Günümüzde terörle mücadele süreci belirli kolaylıkları sağlasa da bazı zorlukları da beraberinde getirmiştir. Terör örgütlerinin dönemin şartlarına ve gelişmelerine kendilerini adapte edebilmeleri, küreselleşmenin etkileri ve teknolojik gelişmelerden örgütlerin üst düzeyde faydalanması terörle mücadeleyi daha zor bir alana çevirmiştir. Teknolojik gelişmelerle beraber merkezi bir yapıdan uzaklaşan terör örgütleri örgütlenme, terörist profili ve eylemlerini daha belirsiz bir yapıya dönüştürmüştür (Heywood, 2018, s. 402). Terör örgütlerinin değişen profili ve aldıkları dış destekler, terörle mücadeleyi zorlayan unsurlar arasındadır. Küreselleşme ve teknolojik gelişmeler örgütlerin aldıkları dış destekleri daha olanaklı hâle getirmiştir. Bu bağlamda etkin bir terörle mücadele için örgütlerin varlıklarını sürdürmede temel faktör olan insan ve finans kaynağının kesilmesi gerekmektedir. Bu amaç çerçevesinde devletler terörle mücadele sürecini dünya kamuoyuna doğru ve hızlı bir şekilde yansıtmalı ve mücadele ettikleri yapılanmanın bir terör örgütü olduğunu kanıtlayıcı girişimlerde bulunmalıdır. Böylece örgütlerin dış desteklerinin önüne geçilerek oluşturulan terör ağının engellenmesi sağlanabilmektedir (Karaağaç, 2019, s. 240). Terör örgütleri geçirdikleri değişim ve dönüşümler neticesinde daha geniş bir hareket alanı elde etmiştir. Dış desteklerin ortadan kaldırılması bakımından kamuoyunun hızlı bilgilendirilmesi ve diplomasinin etkin kullanılması önemli bir yere sahiptir. Ayrıca *“terörle mücadele öncelikle, şiddetin kaynağındaki ideolojik altyapıyı ve örgütsel yapılanmayı anlamakla başlamaktadır”* (Çıtak, 2021, s. 164). Böylece terör örgütlerinin beslendikleri kaynakların önüne geçmek mümkün hâle gelmektedir. Bu sürecin yönetilmesinde “gücün” farklı unsurları ön plana çıkmaktadır.

GÜÇ

Uluslararası alanda ülkeler arasındaki anlaşmazlıkların çözüme kavuşturulmasında ve küresel terörle mücadelede yaptırım uygulayacak merkezi bir otoritenin bulunmaması; kendi varlığını sürdürebilme ve güvenliğini sağlayabilme amacı güden her devleti bir güç arayışına mecbur bırakmıştır. Bu bağlamda uluslararası siyasetin en temel amacının güç olduğunu belirten Morgenthau’ya göre, güç aynı zamanda amaçların gerçekleştirilmesinde bir araçtır (Morgenthau, 1985, s. 10). Literatürde gücün değişik boyutlarını öne çıkaran farklı tanımları yapılmıştır. Örnek olarak; A aktörünün B aktörüne bir şeyi yaptırabilme yeteneği (Dahl, 1957, s. 202) ya da kendi imkânlarını kullanarak baskıyla diğer insanlara istemedikleri şeyleri yaptırabilme kapasitesi (Leslie, 2009, s. 2) şeklindeki tanımlar verilebilir. Uluslararası alanda ise güç; bir devletin, başka devletlerin davranışlarını kontrol edebilme kapasitesi (Gönlübol, 1993, s. 101) ya da bir devletin diğer devletlerden bağımsız karar alabilme ve onları etkileyebilme potansiyeli (Waltz, 1990, s. 35) şeklinde tanımlanmaktadır.

Geçmiş dönemlerde sadece askerî güç olarak algılanan güç kavramı, günümüzde askerî güce ek olarak, teknolojik, ekonomik, kültürel güç gibi güç kategorilerini de içinde barındıran daha geniş bir güç kavramı yaklaşımına doğru evrilmiştir. Önceden güç değerlendirmesi yapılırken, asker sayısı ve askerî teçhizat gibi kriterler dikkate alınırken, günümüzde bunların yanında teknoloji, bilgi ve iletişim süreçleri, diplomasi kalitesi gibi kriterler de birlikte

değerlendirilmektedir (Özdemir, 2008, s. 116). Böylece geçmişte devletlerin varlıklarını sürdürebilmesinde önceliği askerî güç oluştururken, günümüzde ülke güvenliğini sağlamanın farklı boyutları ortaya çıkmıştır. Artık ülkeler askerî müdahalelerin yanında ekonomik, ticari, teknolojik vb. müdahalelerden de zarar görebildikleri için, güvenliklerini sağlamak amacıyla çok boyutlu yaklaşımlara ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyaçlar, güç kavramının da çeşitlenmesini beraberinde getirmiştir.

Güç kavramı, günümüzde genellikle kabul gördüğü şekliyle, Nye'nin kavramsallaştırdığı, sert, yumuşak ve akıllı güç şeklinde üçe ayrılmaktadır (Nye, 2013, ss. 5-20). Sert güç, askerî müdahale ve ekonomik yaptırımları kapsarken; yumuşak güç, zor kullanmadan kültür, ideoloji ve diplomasi gibi kaynaklarla başkalarını ikna etme faaliyetlerini kapsar. Akıllı güç ise, hedefe ulaşmak amacıyla sert ve yumuşak gücün uygun bir stratejide birleştirilerek kullanılmasını ifade eder.

Sert Güç

Tarihte çok eski dönemlere kadar götürülebilecek sert güç yaklaşımı, Machiavelli'nin iktidarlarını sürdürmek için prenslere kaba kuvvet kullanma ve korku politikalarını öğütlemesiyle bilimsel bir yaklaşıma dönüşmüştür (Öztürk, 2013, ss. 197-200). Sonraları klasik yaklaşım olarak bilinen sert güç, gücün diğer tüm boyutlarına hükmettiği ve askerî gücü yüksek olan devletlerin dünyaya hükmedebileceği anlayışını hâkim kılmıştır. Böylece tarihte devletlerin amaçlarına ulaşmaları için genellikle sert gücü tercih etmesi, çok geniş bir uygulama alanına yayılmasını beraberinde getirmiştir.

Sert güç, bir devletin zorlayıcı imkânlarını askerî ve ekonomik güçleri vasıtasıyla kullanarak diğer devletlere kendi istediklerini yaptırabilme yeteneğidir (Nye, 2013, s. 14). Nye'nin yapmış olduğu bu tanımdan da anlaşılacağı üzere sert gücün temelinde, askerî ve ekonomik güç kullanılarak, diğer devletler üzerinde baskı oluşturulması yatmaktadır. Sonuç olarak bu baskı, diğer devletlerin istenilen çıkara göre hareket etmesini sağlayacağı beklenir. Sert gücün en önemli ayırt edici özelliği, karşı tarafın rızası yerine zorlamayı içermesidir. Karşı tarafın isteğine bakılmaksızın, istenilen yönde davranış değiştirilmeye zorlanır. Sert gücün temel kaynaklarını askerî kapasite, ekonomik düzey ve teknolojik durum gibi somut unsurlar oluşturmaktadır. Sert gücün en önemli kaynağı olan askerî güç, kaba kuvvet kullanma, tehdit etme gibi yöntemlerle birlikte, genellikle baskı, zorlama ve caydırma amaçlı kullanılmaktadır. Devletlerin sert güçlerini ortaya çıkaran bu unsurlar, sahip olunan asker sayısı ile silah, uçak, tank gibi askerî teçhizatlardır. Bu askerî kapasite, savaşların kazanılması ve caydırıcılık noktasında kullanılmaktadır. Ayrıca askerî güç, savaşmak, ittifaklar kurmak, zorlayıcı diplomasi uygulamak gibi yollarla uluslararası politikada uygulama alanı bulur.

Sert gücün diğer kaynağını oluşturan ekonomik güç, ekonomik kaynakların ülkenin çıkarlarına uyumlu şekilde, diğer devletlerin davranışlarını kontrol edebilme yeteneğidir. Diğer bir ifadeyle, bir devletin zorlamayı içeren ekonomik yöntemleri tercih etmesidir. Gümrük vergileri, ticari kotalar, döviz kuru müdahaleleri, doğal kaynak stokçuluğu, faiz oranlarının belirlenmesi gibi araçlar, ekonomik gücü kullanma yöntemleri olarak öne çıkmaktadır. Bu araçlar aracılığıyla, hedef devletlerin politikaları, kendi politikalarına uyumlu hâle getirilerek ekonomik güç kullanılır ve bir anlamda hedef devlet bağımlı hâle getirilir. Bir ülkenin

ekonomik gücü, günümüzde askerî gücün verimini artıran en önemli unsurların başında gelmektedir.

Sert güç politikaları, genellikle havuç ve sopa yöntemine benzetilmektedir. İstenilen davranışlar ödüllendirilirken, istenilmeyen davranışlar cezalandırılmaktadır (Nye, 2011, s. 43). Uygulamada sert gücün, yumuşak güce kıyasla daha hızlı sonuç verebilmesi, devletlerin ilk olarak sert gücü tercih etmelerine neden olmaktadır. Böylece devletler, varlıklarını sürdürebilmek, güvenliklerini sağlamak ve terörle mücadele edebilmek için öncelikle sert güce başvururlar. Ancak günümüzde sert gücün kullanılması için gerekli olan ekonomik kaynak ve sosyal etki maliyeti yüksektir. Bu nedenle sert güç yerine, içinde kamu diplomasisini de barındıran yumuşak güç araçları önemli bir alternatif oluşturmaktadır.

Yumuşak Güç

Joseph Nye tarafından ilk kez 1990 yılında yayınlanan “Bound to Lead” adlı kitapta bahsedilen yumuşak güç kavramı, ABD’nin dış politika analizi için ortaya atılmıştır. Ancak kavram, daha sonraları önemli bir etki oluşturmuş ve yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Nye, yumuşak gücü, “başkalarının tercihlerini şekillendirebilme yetisi” (Nye, 2004, s. 11) şeklinde tanımlamaktadır. Nye, zorlama yerine teşvik etme ya da cezabetme yoluyla başkalarının saygısının kazanılabileceği ve isteklerin yerine getirilebileceğini öngörmüştür. Bu yaklaşıma göre yumuşak gücün en önemli özelliği, zorlamaya gerek kalmadan bir devlet, diğer aktörleri cezbederek etkileyebilecek ve istediği yönde davranış değişikliği meydana getirebilecektir.

Uluslararası alanda yumuşak güç, bir devletin ulusal çıkarlarını, diğer devletlerin ulusal çıkarlarıyla örtüşecek biçimde sunabilme ve diğer devletleri cezbederek kontrol edebilme becerisidir. Kaynakları üzerinden yapılan diğer bir tanımda ise yumuşak güç, bir ülkenin kültürü, sanatı, müziği, eğitim sistemi, uluslararası rekabet kabiliyeti, sosyal sermayesi, insan haklarına verdiği önem, demokrasi seviyesi, teknolojik durumu, diplomasi becerisi gibi unsurlarının toplamı (Kalın, 2010) olarak ifade edilmektedir. Bu unsurların bir araya gelmesi ile ülkenin cazibe merkezine dönüşmesi ve küresel kamuoyunda takip edilen bir ülke hâline gelmesi beklenir. Bir ülkenin yumuşak gücü, sanatçılar, medya, sivil toplum kuruluşları, siyasiler, siyasal partiler, şirketler, üniversiteler, dini gruplar gibi birçok aktör ve kuruluşun katılımı ile ortaya çıkmaktadır (Akçadağ, 2014, s. 3).

Tablo 1. Nye'e Göre Güç Çeşitleri

	Davranışlar	Temel Araçlar	Hükümet Politikaları	
SERT GÜÇ	Askerî Güç	<ul style="list-style-type: none">• Zorlama• Caydırma• Koruma	<ul style="list-style-type: none">• Tehdit• Kuvvet	<ul style="list-style-type: none">• Zorlayıcı diplomasi• Savaş• İttifak
	Ekonomik Güç	<ul style="list-style-type: none">• Teşvik• Zorlama	<ul style="list-style-type: none">• Para verme• Yatırım	<ul style="list-style-type: none">• Yardım• Rüşvet
YUMUŞAK GÜÇ	<ul style="list-style-type: none">• Hayranlık uyandırma• Gündem yaratma• İkna etme	<ul style="list-style-type: none">• Değerler• Kültür• Politikalar• Kurumlar	<ul style="list-style-type: none">• Kamu Diplomasisi• İki taraflı ve çok taraflı diplomasi	

(Nye, 2004, s. 31).

Nye'e göre (2008, s. 94), istenilen bir şeyi elde etmek için zorlamak (askerî güç), karşıdakini satın almak (ekonomik güç) ya da ikna etmek (yumuşak güç) gerekir. Zorlama yapmadan istenilen bir şeyi yaptırma hedefi taşıyan yumuşak güç, karşıdakinin amaca uygun hareket etmesini sağlamaya çalışır. Bunu yaparken meşruiyet sağlayan unsurlar, inandırıcılık ve ikna kabiliyetidir. Bu bağlamda yumuşak güç uygulamalarının başarılı olabilmesindeki en önemli nokta, ikna edebilmektir. Bu nedenle yumuşak güç kullanılırken, karşı tarafı etkileyebilme ve gündem oluşturmaya çalışılır.

Sert güç ve yumuşak güç aslında aynı amaca hizmet ederler. İki de ülkelerin hedeflerine ulaşmasına yöneliktir. Fakat kaynakların kullanımı bakımından farklılıklar bulunur. Devletler, kullanılan güç yöntemlerine göre, bir tarafta zorlama davranışı olan sert güç, diğer tarafta ikna etme davranışı olan yumuşak güç vardır. Devletler bu ikisinin arasındaki yöntemlerle netice almaya çalışır. Sert güç kaynaklarına kıyasla, yumuşak güç kaynaklarının kullanımı ve kontrolü daha zordur. Ayrıca yumuşak güç, sert gücün aksine edildir. Bir devlet yumuşak gücün gerekli araçlarını kullandıktan sonra, diğer devletler zaten bundan etkilenir ve hareketlerini bu devlete göre değiştirmeye istekli hâle gelirler. Sert güç üzerinden yapılacak bir karşılaştırmada ülkelerin güçleri somut kaynaklar üzerinden kolaylıkla ölçülebilir. Ancak ülkelerin yumuşak güçleri, soyut kaynaklar üzerinden ölçülemediği için, karşılaştırma yapmak çok zordur. Bunun sonucunda sert güce göre ülkelerin üstünlükleri ortaya çıkarken, yumuşak güçte bu belirsizdir. Normal şartlarda sert gücü yetersiz görünen bir ülkenin, etkili kullanabilmesi durumunda yumuşak güç kaynakları sayesinde ulusal gücüne katkısı daha fazla olabilir. Ayrıca sert gücün etkisi hedef ülkede daha hızlı etkisini yitirirken, yumuşak gücün etkisi daha uzun süre devam eder.

Yumuşak güç kullanımı, ABD'deki 11 Eylül saldırıları sonrasında daha da yaygınlaşmıştır. Sert gücün olumsuz sonuçlarının ortaya çıkması ve bunun küresel kamuoyunda tepkilere neden olmasıyla birlikte, birçok ülke yumuşak güç kullanımına rağbet göstermiştir. Özellikle ABD'nin karşısında önemli bir güç olarak yükselen Çin, yumuşak güç politikalarına ağırlık vermeye başlamıştır (Kurlantzick, 2007, s. 176). Günümüzde yumuşak güç, küreselleşme ve iletişim teknolojilerinin gelişimi ile artık bir tercih olmaktan çok

zorunluluk hâline gelmiştir. Bunun yanında yumuşak gücün maliyetinin sert güce kıyasla düşük olması, kullanım alanını ve kapsamını sürekli genişletmektedir.

Yumuşak güç, uluslararası alanda ülkelerin ulaşmak istedikleri amaçlar için önemli bir araçtır. Ancak bu aracın etkisini, kullanıldığı şartlar belirlemektedir. Yumuşak gücü etkili kullanan devletler, diğer devletler açısından cezbedici bir nitelik taşımaktadır. En başta dikkat çeken devletin ekonomik sistemidir. Ekonomik sistemini diğer ülkelere benimseten devletler, önemli ekonomik kazançlar elde etmektedir. Örneğin, ABD'nin ekonomik başarısının önemli nedenlerinden biri, uluslararası alanda kendi ekonomik sisteminin kabul görmesidir. ABD'nin II. Dünya Savaşı sonrası "Marshall Planı" adıyla uyguladığı uluslararası politika uygulaması, kapsamlı bir yumuşak güç kullanımı olarak kabul edilir. ABD, yardım ettiği ülkelerde görevlendirdiği kişiler aracılığıyla hedef ülkelerin ekonomik yapılarını istediği şekilde kontrol edebilmiştir. Ayrıca bu plan kapsamında kendi kültürünü de yayma imkânına sahip olmuştur.

Nye, yumuşak gücü, kaynaklarına göre üçe ayırmaktadır. Bunlar; kültür, siyasi değerler ve dış politikadır (Nye, 2004, ss. 44-68). Bir toplumun tüm değerlerini içinde barındıran kültür, bu kaynakların başında gelir. Spor, müzik, sinema gibi kültürün öğeleri, yumuşak güç kaynakları açısından önemli yer tutar. Bu öğeler aracılığıyla bir ülke kültürünü ihraç edebilme imkânına sahiptir. Ancak bir ülkenin kültürünün yumuşak güç potansiyeli taşıyacak bir güce dönüşebilmesi, kültürün başkalarını cezbetmesi, hayranlık uyandırması ile mümkün olur. Yumuşak güç unsuru olarak kullanılan kültür ile diğer ülke toplumlarını etkilemek uzun zaman gerektirir. Ancak başarılı bir etkileme gerçekleşirse de uzun yıllar devam edebilir. Kültür ihracı amaçlı uygulanan yumuşak güç, her toplumda aynı etkiyi göstermeyebilir. Bazı toplumlar olumlu yaklaşım etkilenirken, bazı toplumlar kimliklerine zarar verdiğini düşünerek olumsuz yaklaşabilmektedir.

Popüler kültürün önemli öğelerinden olan popüler sporlar, yumuşak güç uygulamalarında önemli bir yere sahiptir. Örneğin, ABD'nin profesyonel basketbol ligi (NBA) tüm dünyada ilgiyle izlenmektedir. Uluslararası kamuoyunda ilgi çeken bu tür sportif faaliyetler, ülkelerin kültürlerinin yayılmasını sağlayarak, yumuşak güç potansiyeline olumlu etki eder. Kültür faaliyetlerinin en önemli unsurlarından bir diğeri de eğitimidir. Bir ülke, hedef ülkenin bireylerini eğitime imkânına sahip olursa, o ülkeyi etkileyebilecek birçok yumuşak güç aracına sahip olmaktadır. Örneğin ABD'deki üniversitelerde okuyan çok sayıda yabancı öğrenci bulunmaktadır. Bu da Amerikan eğitim sisteminin dünyadaki cazibesini göstermektedir. Ayrıca eğitimi tamamlayan bu öğrenciler, kendi ülkelerinin yönetim kademelerinde yer almakta, böylece Amerikan kültürü bu ülkelere yayılmakta ve bu ülkelerde yumuşak güç uygulama alanı ve araçları önemli ölçüde artmaktadır.

Yumuşak gücün ikinci kaynağı olan siyasi değerler, ülkenin kendi iç siyasetinde uyguladığı faaliyetler ve uluslararası alandaki siyasi yaklaşımını birlikte içerir. Bir devletin demokrasi seviyesi, hukukun üstünlüğüne bakışı, insan haklarına gösterdiği saygı gibi siyasi değerleri, o devletin yumuşak güç kaynaklarını oluşturur (Demir, 2012, s. 106). Demokratik rejimler ile otoriter ve totaliter rejimlerin yumuşak güç potansiyelleri arasında önemli farklılıklar bulunur. Günümüzde demokrasi ve insan hakları gibi siyasi değerlere sahip olan bir ülke, baskıcı rejimlerin bulunduğu ülkeler başta olmak üzere birçok ülke vatandaşına cazip gelmekte ve insan göçüne neden olmaktadır.

Yumuşak gücün üçüncü kaynağı olan dış politika, devletlerin yumuşak gücünün belirlenmesinde önemli bir yere sahiptir. Yumuşak gücünü artırmak isteyen bir devletin kullanabileceği en önemli hükümet aracı dış politikadır. Ancak uygulanan dış politika, meşru görüldüğü zaman yumuşak güç kaynağı olabilmektedir. Örneğin bir ülkenin kültür politikaları başkalarının da paylaştığı değerlere hizmet ettiğinde, istenilen amaçlara ulaşma ihtimalini artırmaktadır. Diğer bir deyişle, yumuşak güç, bir ülkenin istediği şeyleri başkalarının da istemesini sağlamaya yarar. Böylece bir ülkenin dış politika uygulamaları, başkaları için de meşru kabul edilirse, yumuşak güç gelişir (Nye, 2004, s. 68).

Tablo 2: Nye 'e göre Yumuşak Güç Kaynakları

Yumuşak Güç Kaynakları	Meşruiyet ve Güvenilirlik Sağlayan Araçlar	Yumuşak Güç Alıcıları/Hedefleri
Dış Politika	Hükümetler, Medya, STK'lar, Uluslararası Örgütler	Başka Hükümetler ve Halklar
İç Siyasi Değerler ve Politikalar	Medya, STK'lar, Uluslararası Örgütler	Başka Hükümetler ve Halklar
Yüksek Kültür	Hükümetler, STK'lar, Uluslararası Örgütler	Başka Hükümetler ve Halklar
Popüler Kültür	Medya, Piyasa	Başka Halklar

(Nye, 2008, s. 107).

Akıllı Güç

ABD, 11 Eylül saldırıları sonrasında Bush Doktrini'ni ilan ederek küresel terörizme savaş açmış ve Afganistan ve Irak'a askerî müdahalede bulunmuştur. Bu müdahaleler esnasında yaşanan Ebu Gureyb Cezaevi'nde uygulanan işkenceler ve insanlık dışı uygulamalar dünyada tepkiyle karşılanmıştır. Terörizmi bitirmek amacı ile yapılan bu askerî müdahaleler, dünya kamuoyundaki meşruiyetini yitirerek, ABD'nin imajını önemli ölçüde olumsuz etkilemiştir. Bu imajın düzeltilmesi için yapılan çalışmalar, akıllı güç kavramının çıkış noktasını oluşturmaktadır. ABD'nin düşünce kuruluşlarından olan CSIS(Center for Strategic and International Studies) bünyesindeki Akıllı Güç Komisyonu(Commission on Smart Power) tarafından hazırlanan "Daha akıllı, daha güvenli America"(A Smarter More Secure America) adlı rapor, ABD'nin zarar gören imajını düzeltmek ve küresel hakimiyetini sürdürebilmek amacıyla, önemli bir stratejik konsept değişikliğine gitmesi gerektiğini ve günümüzdeki uluslararası düzende sadece sert güç unsurlarının kullanılarak çıkarların korunamayacağını ortaya koymuştur (Armitage & Nye, 2007). Bu raporla birlikte, ABD'nin sert güç politikalarını geri plana iten, sert gücün yanında yumuşak gücün de kullanılmasını öngören akıllı güç konsepti önemli bir politika yaklaşımı olarak ortaya çıkmıştır.

Akıllı Güç Komisyonu raporunda sert gücün gerekliliği belirtilmiş, aynı zamanda bunun yumuşak gücünde garantisi olacağı, ancak tek başına ülke çıkarları için yeterli olamayacağı belirtilmiştir. Artık sert güç politikalarından olan baskı stratejisinden vazgeçilerek, iyimserliğin ihraç edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Entegre bir güç olan akıllı güç, sert ve yumuşak gücün ihtiyaç durumlarına göre uygun bir dengede aynı anda kullanılmasını (Armitage & Nye, 2007, s. 48) ifade etmektedir. Akıllı güç, sert ve yumuşak gücün birlikte kullanılmasının yanında,

gücün uygulanacağı hedefin aynı zamanda uyum sağlayabileceği bir zeminde ölçülü güç kullanmayı da öngörmektedir.

Sert ve yumuşak gücün olumsuz taraflarını en aza indirerek, olumlu taraflarını şartlara uygun şekilde birleştiren yeni bir yaklaşım olan akıllı güç, başkalarını belirli hedeflere ya da istenen bir gündeme çekmeyi amaçlayan zorlayıcı olmayan bir güç stratejisidir (Eadie, 2016, s. 323). Akıllı güç ile istenilen hedeflere ulaşmak amacıyla çok boyutlu bir politika stratejisinin oluşturulması hedeflenmektedir. Uluslararası alanda aktörlerin ve çıkar çatışmalarının çoğalmasıyla, sert ya da yumuşak güç unsurlarının tek başına başarılı sonuçlar elde etmesi zorlaşmıştır. Aynı zamanda uluslararası ilişkilerde sahada kazanılan savaşların masada kaybedilmesi, tek taraflı gücün kullanıldığının göstergesi kabul edilmektedir. İşte akıllı güç bu noktada devreye girerek, gerektiği ölçüde sert ve yumuşak güç unsurlarını bir araya getirip, sahada kazanılan savaşları desteklemek adına gerekli ölçüde yumuşak güçle, sert güç politikalarına destek sağlamaktadır.

Küreselleşme ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, günümüzün uluslararası siyasetinde güç dağılımını devletlerden devlet dışı aktörlere doğru kaydırmıştır. Küresel siyaseti üç düzeyli bir satranç oyununa benzeten Nye'e göre, askerî güç unsurlarının hâkim olduğu en üst düzey tek kutuplu, ekonomik güç unsurlarının hâkim olduğu orta düzey çok kutuplu, terörizm, küresel ısınma, iklim değişikliği gibi ulus üstü konuların yer aldığı alt düzey ise kutupsuz olarak nitelenmektedir (Nye, 2011). En üst düzeyde hâkimiyet ABD'nin elindedir. Orta düzeyde, çok kutuplu bir güç paylaşımı söz konusudur. Alt düzeyde ise tek başına bir aktörün hâkimiyet kurması mümkün değildir. Bu nedenle alt düzeydeki sorunların çözülebilmesinde ittifaklar, kamu diplomasisi gibi araçların kullanılması gerekmektedir. Sonuç olarak günümüzde uluslararası alanda ortaya çıkan terörizm, kitle imha silahları ve nükleer silahlar gibi sorunların çözümünde akıllı gücün kullanımı zorunluluk hâline gelmiştir.

TERÖRLE MÜCADELE YÖNTEMİ OLARAK KAMU DİPLOMASİSİ

Devlet merkezli uluslararası ilişkiler anlayışının zayıflaması ve uluslararası sistemde devlet dışı aktörlerin etkili olmaya başlaması, devletlerin dış politikada ülke çıkarlarının savunulması ve diplomatik muhtıra gibi diğer yalnızca ülke yönetimlerini veya uluslararası örgütleri etkilemeye yönelik klasik diplomasi yöntemlerinin ötesinde hedef ülkelerin toplumlarının da dikkate alınması gerekliliği önem kazanmaya başlamıştır (Gündoğdu, 2021, s. 211). Küreselleşmenin etkileriyle birlikte uluslararası sistemin değişen ve dönüşen yapısı, devletlerin politikalarında ve terör örgütlerinin strateji ve eylemlerinde önemli değişiklikler meydana getirmiştir. İletişim, ulaşım ve haberleşme teknolojilerinde yaşanan gelişmeler bireylerin, grupların ve toplumların özne hâline gelmesini ve siyasal, sosyal ve ekonomik gelişmelerden haberdar olmasını kolaylaştırmıştır. Bu durum siyasetten ekonomiye, iç politikadan dış politikaya, eğitimden sağlığa ve güvenliğe kadar birçok alanda devletlerin hedef toplumlarla siyasal iletişim davranışlarını değiştirerek geliştirmiştir. Diğer taraftan terör örgütlerinin de geleneksel eylem ve iletişim tarzlarında değişiklikler meydana getirmiş, klasik saldırı ve devşirme yöntemleri yerine iletişim odaklı stratejiler ve uygulamalar öncelik kazanmıştır. Dolayısıyla bu değişim devletlerin de terörle mücadele anlayışını dönüştürürken devletler ve terör örgütleri arasındaki mücadeleyi yeni bir boyuta taşımıştır. Sert güç araçlarına

dayalı askerî boyutun ötesinde düşüncelerin ön planda olduğu stratejik iletişim süreci içerisinde kalplerin ve zihinlerin kazanılmasına yönelik yaklaşımların önem kazandığı bir dönem başlamıştır.

Bir devletin hedefleri ve politikalarının yanı sıra kendi kurum, kültür, idealleri ve düşüncelerini hedef toplumlara iletmek amacıyla kurduğu iletişim süreci olarak değerlendirilen kamu diplomasisi (Tuch, 1990, ss. 3-4), yabancı kamulardaki halkları, çeşitli grupları, organizasyonları ve bireyleri etkilemeye yönelik faaliyetleri kapsamaktadır (Melissen, 2005, s. 5). Devletlerin uluslararası politikada dış politika etkinliklerine yönelik hedef toplumlarla etkileşimlerine, imaj çalışmalarına ve markalama süreçlerine etki eden kamu diplomasisi aynı oranda devletlerin terörle mücadele sürecine de katkı sağlamak ve terörizmle mücadelenin iletişim sürecine karşılık gelmektedir (Seib, 2011, ss. 5-9). Terörle mücadelede sert güç araçlarının yanı sıra yumuşak güç araçlarının kullanımı ve kamu diplomasisi politikalarına yönelik terörle mücadele anlayışındaki temel dönüşümün bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Küreselleşmeyle birlikte iletişim ve ulaşım ağlarındaki gelişmeler, terör örgütlerinin eylem kapasitelerinin ve tarzlarının değişmesine yol açarken devletlerin sert güç stratejileri ve uygulamalarının yetersizliği terörle mücadele sürecinde etkinliğini azaltmaktadır. Ayrıca devletlerin salt sert güç kullanımı, terör örgütleri tarafından propaganda malzemesi hâline getirilerek ulusal-uluslararası kamuoyu nezdinde mücadelenin haklılığını ve meşruiyetini gölgeleyebilmektedir. Dolayısıyla zamanın ve mekânın gereklerine uyum sağlayamayan terörle mücadele yöntemlerinin uzun vadede süreklilik kazanamayacağı, terör örgütlerinin propagandasına yardım edeceği ve çözümden ziyade sorunun bir parçası olacağı söylenebilir.

Devletlerin kamu diplomasisi potansiyellerinin farklı olması kamu diplomasisi faaliyetleri ülkeden ülkeye göre farklılık göstermektedir. Benzer şekilde hedef toplumların karakteristik özelliklerinin farklılığı da bu ülkelere yönelik kamu diplomasisi yöntem ve araçlarını da farklı kılmaktadır. Dolayısıyla genel kabul gören kamu diplomasisi kaynakları ve araçlarından bahsedebilmek mümkün değildir (Gündoğdu, 2022, s. 388). Ancak terörle mücadelede uluslararası kamuoyunu etkilemeye ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliğinin sağlanması amacıyla diyalog temelli kamu diplomasisi yaklaşımlarının ön plana çıktığı söylenebilir (Riordan, 2005). Terörle mücadele konusunda kamu diplomasisi anlayışının özellikle ABD, Avrupa ve Orta Doğu'da yaşanan bir dizi terör olayı sonrası yerleşmeye başladığı söylenebilir (Kraft & Edward, 2012, s. 55). Terörizmde yeni dönemin başlangıcı olarak kabul edilen 11 Eylül 2001 saldırıları, terörle mücadelede o güne değin uygulanan sert güç uygulamaları ve önlemlerinin terör eylemleri karşısındaki yetersizliğini ve etkisizliğini gözler önüne sermiştir. Nitekim ekonomik ve askerî açıdan güçlü bir devletin böylesi bir saldırıya maruz kalması (Nye, 2004, s. 108), güvenlik anlayışında katalizör etki yaparak değişim üzerinde etkili olmuştur (Zelikow, 2003, s. 17).

Küresel politikalardan ve teknolojik gelişmelerden etkilenen kamu diplomasisi, özellikle 2001 yılından günümüze daha sosyal bir boyut kazanmıştır. Kamu diplomasisi uygulamaları radikal bir şekilde değişikliğe uğrayan ABD'nin terörle mücadele çerçevesinde oluşturduğu yeni politikaları, ABD'nin dünya çapındaki imajına ciddi zararlar vermiştir. Bu süreç, kamu diplomasisine ilişkin yeni bakış açılarının geliştirilmesine yol açmıştır (Gündoğdu, 2022, s. 389). Bu bakımdan birçok Amerikalı dış politika uzmanı, 11 Eylül saldırılarını ABD kamu diplomasisinin başarısızlığı olarak yorumlamaktadırlar. Aynı zamanda birçok Arap

ülkesi de terör imajından uzaklaşmak ve terörizmle ilişkilendirilmekten kaçınmak için yoğun olarak kamu diplomasisinden yararlanmaya çalışmaktadır. 2004 yılında Suudi Arabistan'ın Financial Times'ta yayımladığı bir bildiri, “*Suudi Arabistan Krallığı İslam'ın yasakladığı terör eylemlerine kesinlikle karşıdır. Suudi Arabistan Krallığı uluslararası anlaşmazlıkların saldırganlık veya şiddet eylemleriyle değil, müzakere yoluyla veya uluslararası hukuk yoluyla çözülmesi gerektiğine inanıyor...*” (Szondi, 2009, s. 138) ifadelerinin yer alması da bu durumu destekler niteliktedir. Nitekim, 11 Eylül saldırıları sonrası, ABD'nin 2022 yılında Afganistan'dan çekilmesinin nedenlerinden birinin ise ABD sert güç üretiminin yumuşak güç üretiminden fazla olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Terör eylemlerinin önlenmesi konusunda yetersizlikler, terörle mücadelenin yalnızca devletler ve onların sert güce dayalı güvenlik politikaları aracılığıyla değil kamuoylarının da sürece dâhil edildiği çok yönlü bir stratejiyle yumuşak güç araçlarına ve kamu diplomasisi politikalarına dayanması zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Ayrıca terörle mücadele sürecinin salt askerî ve ekonomik yaptırımlar gibi sert güce dayalı ve güvenlik odaklı yaklaşımlarının yüksek maliyetler ve yeni tahrip alanları oluşturması, terörle mücadelenin meşruluğunu zedelerken bu alanlar üzerinden yeni sorunlu alanların oluşmasına ve terör örgütlerinin ve eylemlerinin meşruluk kazanmasına yol açabilmektedir.

Terörizme neden olan sorunların anlaşılması terörle mücadele yöntemlerinden önce gelmelidir. Nitekim sorunun kaynağına yönelik oluşturulan terörle mücadele yöntemlerinin nihai başarıya ulaşması beklenmektedir. Aksi hâlde sorun odaklı terörle mücadele stratejileri kaynağın ürettiği sorunlara yönelik bir nihayetsiz çabaya karşılık gelecektir. Çünkü mücadele yöntemleri üretilen sorunları çözdükçe kaynak yeni sorunlar üretmeye devam edecektir. Sorunlara kaynaklık eden durumların anlaşılması, bireylerin veya toplumların terör örgütüne katılımlarının engellenmesine ve terör örgütlerinin insan kaynağı açısından eleman devşirmesini önleyecektir. Diğer taraftan terörizmin kaynağına toplumsal yapı içerisinde siyasal, sosyal ve ekonomik sorunlardan etkilenen bireyler veya gruplar açısından bakıldığında, siyasal yönetimlerin yetersiz kaldığı alanlarda toplumların terör örgütlerini alternatif çözüm aracı olarak görmeye başladıkları gözlemlenmektedir (Martin, 2017, ss. 72-75). Dolayısıyla terörle mücadele yöntemlerinin terör unsurlarıyla mücadele kadar teröre kaynaklık eden sorunların anlaşılması ve çözüm önerilerinin geliştirilmesine, teröre kaynaklık eden sorunların ortadan kaldırılmasına, toplumlarla gerçekleştirilecek iletişim politikalarına ve etkileşim alanlarının varlığına dayanması gerekmektedir. Bu bakımdan kamu diplomasisi politikaları çok yönlü ve kapsayıcı niteliği doğrudan teröristle mücadele yerine sorunun kaynağına yönelik “terörizmle mücadeleye” odaklanmaktadır.

Kamu diplomasisinin terörle mücadele sürecinde etkin bir şekilde planlanmasında ve uygulanmasında birden fazla unsur bulunmaktadır. Terörle mücadelenin çok yönlü yapıya ihtiyaç duyması, bu mücadele sürecinde kamu diplomasisi faaliyetlerinde de çok yönlü uygulamalara ve alt yapıların varlığını gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda ekonomik, kültürel ve teknolojik altyapı, iletişim, medya ve medya kullanım kapasitesi, teşkilatlanma ve ulusal ve uluslararası alanda ikna edicilik düzeyi öne çıkmaktadır (Karadağ & Sıkı, 2020, s. 42). Dolayısıyla devletlerin genel olarak siyasal ve toplumsal yapıları, tarihleri, kültürleri ve dini ve etnik yapılarıyla ilişkili çok boyutlu makro bir sorun alanı olan terör sorunu, teröristle mücadele gibi mikro ölçekli bir sorun alanı olarak görülemez. Ayrıca teröre kaynaklık eden toplumdaki

şiddet hareketlerine neden olan nefret duyguları ve bu duyguları oluşturan etkenlerin ortadan kaldırılması da gerekmektedir. Nitekim terörle mücadelenin amacı yalnızca teröristleri etkisiz hâle getirmek değil, insanların terörist olmasını engellemek de olmalıdır (Sancak, 2022, ss. 25-26). Bu açıdan terörizme karşı kısa vadeli politikalarla ziyade uzun vadeli ve tutarlı adımların kilit noktası olarak çözüm sunan kamu diplomasisi, terörün kaynağını değerlendiren ve iradi davranışları tanımlayan bir paradigmadır. Bu yönüyle kamu diplomasisi askerî analogileri, toplumsal beklentileri, kimlikleri, nefreti ve şiddeti tarif eden çok yönlü bir politika anlayışıyla terörizm ve terörle mücadele arasındaki bağı şekillendiren ve tehditlere karşı uluslararası işbirliklerini teşvik eden bir mücadele biçimidir (Aydemir, 2020: 120). Terörle mücadele sürecinde kamu diplomasisi politikalarının; yumuşak güç araçlarıyla terör sorunu ortaya çıkmadan önce terörizm düşüncesine kaynaklık edebilecek sorunların ortaya çıkmasını engellemek, var olan sorunların derinleşmesini önlemek ve ortadan kaldırmak, terör örgütlerine katılabilecek insan kaynağı potansiyelini tespit etmek, onlarla ilişkiler ve etkileşimler geliştirmek, kamuoylarının gönüllerinin ve zihinlerinin kazanılması suretiyle terör örgütlerine kanalize olmasının önüne geçmek gibi katkıları bulunmaktadır.

Yumuşak güç uygulamaları doğrudan bireylerin ve toplumların düşüncelerine ve algılarına nüfuz eden ve onların gönüllerini dönüştüren bir strateji olarak insanı merkeze almaktadır. Yumuşak güç anlayışı insan odaklı bir yaklaşımla insanda nefret duygusuna yol açabilecek nedenlerin ve şiddete aracılık eden unsurların ortadan kaldırması yoluyla bireylerde terörizm düşüncesinin oluşmasını ve terör örgütlerine katılımı engellemektedir. Terörizm ve terörist kavramlarına yönelik uluslararası bir uzlaşımın olmaması terörle mücadelede işbirliği sürecini engellerken kamu diplomasisi faaliyetleriyle meydana getirilen yumuşak güç etkisi, hedef toplumların terörizme, terör örgütlerine ve teröriste ilişkin düşünce dünyasını şekillendirmekte ve algılarını değiştirmektedir. Bu doğrultuda kamu diplomasisi, terörle mücadele sürecinde uluslararası çevreyi yöneterek terör örgütlerinin başka ülkelerde kamuoyu desteği almasını engellemekte, propagandalarını etkisiz hâle getirmekte, mali destek bulmalarını önlemekte ve örgüte elaman devşirmelerini zorlaştırmaktadır.

Kamu diplomasisi uygulamalarının temel amacı hedef toplumların hükümetlerinin politikaları üzerinde istenilen yönde değişiklikler gerçekleşmesini sağlamaktır. Bu doğrultuda söz konusu ülkenin halkının duygu ve düşüncelerine tesir ederek onların kendi hükümetleri üzerinde baskı kurmalarını sağlamak amaçlanmaktadır. Terörle mücadele sürecinde kamu diplomasisi faaliyetleriyle devletler, uluslararası kamuoyuna terörle mücadele nedenlerini ve haklı gerekçelerini anlatarak uluslararası çevreyi ikna etmeye çalışmaktadırlar. Böylelikle kamuoyları adeta birer baskı aracına dönüşürken devletlerin terör örgütlerine yönelik verecekleri destekler engellenmekte ve terörle mücadelede ortak konsensüslerin oluşması sağlanarak uluslararası terörle mücadele sürecinde işbirliği imkanlarının oluşmasına katkı sağlamaktadır (Sancak, 2022, ss. 28-29). Bu bağlamda, terörle mücadele sürecinde başvurulacak olan kamu diplomasisi faaliyetlerinin uzun vadeli, stratejik esaslara dayalı ve planlı bir şekilde gerçekleşmesi gerekmektedir. Nitekim uzun vadeli ve planlı olmayan kamu diplomasisi faaliyetleri güçlü söylemler inşa edememektedir (Yazar, 2024, s. 15). Ayrıca devletlerin terörle mücadele süreçlerinde kamu diplomasisine başvurmaları, uluslararası toplumun desteğinin alınmasında da etkili olmaktadır. Şüphesiz uluslararası toplumun desteğini alan bir terörle mücadele süreci, terör örgütlerinin meşruiyetlerinin ve ideolojilerinin

çürütülmesini sağlayacaktır. Böylece terör örgütlerinin destekleri azalacak ve örgütlerin izole edilmeleri kolaylaşacaktır (Ekşi, 2019, s. 132).

Terörle mücadele konusunda genellikle sert güç kullanımına yönelik bir eğilim bulunmaktadır. Bu yaklaşım terör örgütlerine ve eylemlerine yönelik olarak bazı durumlarda doğru bir yaklaşım olsa da hassas kitlelere ulaşabilmek üzere daha kapsamlı ve dikkatli bir şekilde özenle hazırlanan önlemler terörle mücadelede önemli bir yere sahiptir. Ancak kamu diplomasisi yalnızca devletler veya devlet dışı sivil organizasyonlar tarafından değil aynı zamanda terör örgütlerinin de aktör olarak yer alabildiği ve yürütüldüğü bir sürece de karşılık gelebilmektedir (Cull, 2009). Nitekim terörle mücadele sürecinde kamu diplomasisi faaliyet alanının en yoğun kullanıldığı medya ve iletişim araçları terörle mücadele sürecine katkı sağladığı kadar terör örgütlerinin de görünürlüğüne hizmet edebilmektedir.

Terörle mücadelede alternatif bir yaklaşım sunan yumuşak güç anlayışı, bireylerin terörizme yöneliminin engellenmesinde etkili bir seçenek hâline gelmiştir. Yumuşak gücün aktif bir şekilde kullanımında, ülkelerin sahip oldukları “potansiyel” belirleyici olmaktadır. Ülkelerin sahip oldukları potansiyelin uygulamaya geçişinde ise kamu diplomasisi faaliyetleri öne çıkmaktadır. Kamu diplomasisi faaliyetleri birçok alanda yürütülebilmekte ve hemen her araçsal yapı, kamu diplomasisinde kullanılabilir. Kamu diplomasisinin bu çok yönlü yapısında medya öne çıkmakta ve medya, terörle mücadelede de büyük bir önem taşımaktadır. Nitekim medya, terör örgütlerinin sıklıkla kullandığı bir alan olduğu için terörle mücadelenin de ön safhalarında kullanılabilir (Sancak, 2019, ss. 363-366).

Klasik silah ve patlayıcı envanterlerinin ötesinde mini kameralar, televizyon, internet ve sosyal medya platformlarının terör örgütlerinin silah envanterinde yeni araçlar olarak kullanıldığı görülmektedir (Hoffman, 2002, ss. 306-308). Özellikle sosyal medyanın sunduğu imkanlarla terör örgütleri ulusal ve uluslararası kamuoyunun desteğini almaya ve mücadelesinin meşruluğuna ilişkin çalışmalar yürütebilmektedir. Dolayısıyla terörist grupların propaganda çalışmalarına karşı koyabilmek için kamu diplomasisi terörle mücadele süreçlerinin merkezinde yer almalıdır. Her ne kadar terör örgütleri açısından kullanılabilen bir araç hâline gelebilse de yumuşak güç aracı olarak kamu diplomasisi devletler için terörle mücadelede önemli bir yere sahiptir. (Seib, 2011).

Devletlerin sahip oldukları siyasi değerleri, dış politikaları ve kültürleri doğrultusunda şekillenen yumuşak güç potansiyelleri, hedef toplumlar üzerinde etkili olma ve bu bağlamda hedef ülkelerin politikalarında değişiklikler yapabilme yeteneğini şekillendirmektedir. Bu bakımdan kamu diplomasisi, terörle mücadele sürecinde uluslararası müttefikler kazanmaya yardımcı olmak konusunda kritik öneme sahiptir. Kamu diplomasisi faaliyetleri ülkelerin uluslararası kamuoyları üzerinde enformasyon yoluyla stratejik iletişim faaliyeti gerçekleştirmektedir. Nitekim terörle mücadelede iletişim faaliyetleri askerî faaliyetler kadar önemlidir. (Yarchi vd., 2013, s. 266). Terör örgütleriyle etkin bir mücadele için özellikle medya aracılığıyla yapılacak manipülasyonların önlenmesi, terör örgütlerinin görünürlüğünün, destekçilerinin ve eylemlerinin boşa çıkarılması ve uluslararası kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi sürecinde kamu diplomasisi faaliyetleri önemli bir yere sahiptir.

SONUÇ

Terörizm, devletlerin ve toplumların varlığını, güvenliğini ve geleceğini tehdit eden önemli sorun alanlarından biridir. İletişim ve ulaşım alanında yaşanan küresel gelişmelere bağlı olarak zaman ve mekân bağımsızlığıyla birlikte terörizmin değişen tehdit kapasitesi ve eylemleri karşısında ortaya çıkan yeni mücadele alanları terörle mücadele sürecinde yeni politikaların ve stratejilerin geliştirilmesini ve uygulanması zorunluluğunu beraberinde getirmektedir. Devletler genellikle terörle mücadele sürecinde reaktif mücadele yöntemleriyle terör eylemlerine karşı operasyonel saldırılarla karşılık vermekte ve doğrudan terör örgütüne ve unsurlarına yönelik stratejiler yürütmektedirler. Ancak geleneksel yöntemler ve sert güç araçlarıyla benimsenen yöntemler kısa vadeli olarak yanılgılar oluştururken aynı zamanda şiddet temelli hukuk dışına çıkabilen müdahaleler uzun vadede terör örgütlerinin taban genişletmesine dahi neden olabilmektedir. Dolayısıyla terörle mücadelede eyleme karşı operasyon stratejilerinin yanı sıra toplumların zihinlerinin ve gönüllerinin kazanılması açısından kamu diplomasisi faaliyetleriyle terör örgütlerinin görünürlüğünün azaltılması ve terör olayları sonucunda ortaya çıkabilecek zararların en aza indirilmesine yönelik önleyici tedbirler alınması gerekmektedir. Kamu diplomasisi proaktif stratejiler kapsamında terörle mücadele sürecine olumlu katkılar sağlayacaktır. Nitekim terörle mücadele yalnızca askerî ve güvenlik boyutu olan bir süreci değil ideolojik, psikolojik ve sosyolojik boyutları olan çok yönlü bir sürece karşılık gelmektedir.

Terörle mücadelede uluslararası işbirliği ve iletişim ortamının varlığı oldukça önemlidir. Ülkeler arasında işbirliği alanları oluşturulması ve terörle ortak mücadele stratejilerinin geliştirilmesinde kamu diplomasisi faaliyetleri etkili olmaktadır. Bu bakımdan ülkeler arasında uluslararası konferanslar, seminerler ve çalışma grup etkinliklerinin gerçekleştirilmesi terörle mücadele konusunda bilgi ve deneyim paylaşımı sağlamaktadır. Terörle mücadele sürecinde devletlerin yumuşak güç aracı olarak kamu diplomasisi uygulamalarını etkin kılmaya başlaması, ulusal ve uluslararası güvenliği takviye edici bir etki oluşturmaktadır. Bu yönüyle terörle mücadelede yumuşak güç uygulamaları sert güç stratejilerinin alternatifi değil destekleyicisi konumundadır.

Terörle mücadelede kamu diplomasisi faaliyetleri; terörizmin nedenleri ve sonuçları hakkında farkındalık oluşturarak ve kamuoyunu bilgilendirerek toplumlarda terörizme ve terör örgütlerine karşı direnç oluşturulmasına katkı sağlamaktadır. Ayrıca ulusal ve uluslararası kamuoyuna terörle mücadelenin gerekçelerinin anlatılması yoluyla toplumsal desteğin sağlanması ve güven ortamının oluşturulmasına yardımcı olmaktadır. Toplumda terörizm düşüncesinin fikri zeminin zayıflatılmasında önemli bir yere sahip olan kamu diplomasisi aynı zamanda bilgilendirme, eğitim faaliyetleri, kültürel değişim programları ve etkili medya stratejileriyle terör örgütlerinin propagandalarına karşı toplumları bilinçlendirme konusunda önemli bir direnç noktasıdır. Toplumların bilinçlendirilmesi ve ikna edilmesi yoluyla radikalleşmenin önlenmesi konusunda kamu diplomasisi, toplumda terörizm düşüncesinin oluşmasının engellenmesi, terör örgütlerinin propagandalarını zayıflaması ve terör örgütlerinin eleman devşirmesinin önlenmesi aşamalarında önemli rol oynamaktadır.

Terörle mücadele konusunda kamu diplomasisi politikalarına etkinlik kazandırılması; terörizme neden olan faktörlerin ortadan kaldırılmasına, terör örgütlerinin ekonomik, insan ve

diğer kaynaklarının azalmasına, iç ve dış kamuoylarıyla ilişkilerin kurulmasına, terörle mücadelede toplumsal desteğin sağlanmasına, terörist-özgürlük savaşçısı paradoksunun çözülmesine, terör(ist) ve terör örgütü tanım kargaşasının ortak paydada ve sorunlarının da önüne geçecek ve terörle mücadelede ulusal ve uluslararası konsensüs oluşturulmasına ve mücadelenin meşruiyetine katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Acar, Ü. (2012). *A'dan Z'ye Terörizm*. Kripto Basım Yayım.
- Akbulut, F. & Beren, F. (2012). Terörle Mücadelede Bütüncül Yaklaşımın Sosyal Politika Uygulamaları Bağlamından Algılanması: Suruç İlçesi Örneği. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 7(2), 257-283.
- Akçadağ, E. (2014). *Dünya'da ve Türkiye'de Kamu Diplomasisi*. <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/emineakcadag.pdf>.
- Armitage, R. L. & Nye, J. S. (2007). *CSIS Commission on Smart Power: A smarter, more secure America*. CSIS.
- Aydemir, E. (2018). Terörle Mücadele Aracı Olarak Kamu Diplomasisi. *Ulakbilge*, 6(23), 509-524.
- Aydemir, E. (2020). *Terörizmle Mücadele ve Kamu Diplomasisi: Bilişsel Savaş*. Siyasal Kitabevi.
- Baharççek, A. & Tuncel, G. (2011). Terörle Mücadelenin Zorlukları ve Bu Zorlukları Aşmada Farklı Bir Yaklaşım: Demokratik Mücadele Yöntemi. *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi*, 2(2), 1-15.
- Crelinsten, R. D. (2002). Analysing Terrorism and Counter-terrorism: A Communication Model. *Terrorism and Political Violence*, 14(2), 77-122.
- Cull, N. (2009). *Public Diplomacy: Lessons from the Past*. Figueroa Press.
- Çıtak, E. (2021). Terörle Mücadelede İstihbarata Başvuru: Açık Kaynak İstihbaratının Kullanımı. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (46), 163-179.
- Dahl, R. A. (1957). The Concept of Power. *Behavioral Science*, 2(3), 201-215.
- Demir, V. (2012). *Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç*. Beta Yayınları.
- Demirel, E. (2001). *Terör*. IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Eadie, P. (2016). Counter-terrorism, Smart Power and The United States. *Global Policy*, 7(3), 323-331.
- Goldstein, J. S. ve Pevehouse J. C. (2015). *Uluslararası İlişkiler*. (H. Özdemir, Çev.), BB101 Yayınları.
- Gönlübol, M. (1993). *Uluslararası Politika, İlkeler, Kavramlar, Kurumlar*. Attila Kitabevi.
- Gündoğdu, S. (2021). *Türk Dış Politikasında Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi – Kurumlar ve Uygulamalar (2002-2013)*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Gündoğdu, S. (2022). Implementation Tools and Areas of Public Diplomacy. B. Parlak & K. C. Doğan (Ed.), *The Handbook of Public Administration*. (387-404). Livre de Lyon.
- Gürel, S. (2015). Terör ve Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları. *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(4), 15-27.
- Heywood, A. (2018). *Küresel Siyaset*. (N. Uslu & H. Özdemir, Çev.), BB101 Yayınları.
- Hoffman, B. (2002). Rethinking Terrorism and Counterterrorism Since 9/11. *Studies in Conflict & Terrorism*, 25(5), 303-316.
- Kalın, İ. (2010). Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi, *Yükselen Değer Türkiye*. MÜSİAD Yayınları.
- Karaağaç, Y. (2019). Terörizmle Mücadele Yöntemleri: İngiltere ve Kolombiya Örneği. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 231-242.
- Kartal, A. B. (2018). Uluslararası Terörizmin Değişen Yapısı ve Terör Örgütlerinin Sosyal Medyayı Kullanması: Suriye'de DAESH ve YPG Örneği. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 14(27), 39-77.
- Kazan, H. (2016). Terör-Medya İlişkisi ve Medyada Terör Haberciliği. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 12(24), 109-146.
- Kraft, M., & Edward, M. (2012). *U.S. Government Counterterrorism: A Guide to Who Does What*. CRC Press.
- Kurlantzick, J. (2007), *Charm Offensive: How China's Soft Power is Transforming The World*. Yale University Press.
- Leslie H. G. (2009). *How Common Sense Can Rescue American Foreign Policy*. Harper Collins.

- Martin, G. (2017). *Terörizm Kavramlar ve Kuramlar*. (İ. Çapçioğlu, & B. Metin, Çev.). Adres Yayınları.
- Melissen, J. (2005). The New Public Diplomacy: Between Theory and Practice. J. Melissen (Ed.), *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations* (s. 3-27). Palgrave Macmillan.
- Morgenthau, H. J. (1985). *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*. McGraw Hill, 1-10.
- Nye, J. S. (2004). *Soft Power: The Means To Success in World Politics*. Public affairs.
- Nye, J. S. (2008). Public Diplomacy and Soft Power. *The Annals of The American Academy of Political and Social Science*, 616(1), 94-109.
- Nye, J. S. (2011). *The Future Of Power*. Public Affairs
- Nye, J. S. (2013). *Hard, Soft, and Smart Power*. The Oxford Handbook of Modern Diplomacy.
- Özdemir, H. (2008). Uluslararası İlişkilerde Güç: Çok Boyutlu Bir Değerlendirme. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 63(3) , 113-144.
- Öztürk, A. (2013). Machiavelli Düşüncesinde Cumhuriyetçi Özgürlük ve Kurucu Lider İmgesi, *Ankara Üniversitesi, SBF Dergisi*, 68(2), 181-204.
- Rapoport, D. C. (2002). The Four Waves of Rebel Terror and September 11. *Anthropoetics the Journal of Generative Anthropology*. 8(1). <http://anthropoetics.ucla.edu/ap0801/terror/#n6>.
- Riordan, S. (2005). Dialogue-based Public Diplomacy: a New Foreign Policy Paradigm?. J. Melissen (Ed.), *The New Public Diplomacy Soft Power in International Relations* (s. 180-195). Palgrave Macmillan.
- Sancak, K. (2019). Uluslararası Terörle Mücadelede Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi Bağlamında Medyanın Önemi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 33(1), 359-372.
- Sancak, K. (2022). Kamu Diplomasisinin Terörle Mücadelede Önemi. *Cihannüma* (11), 24-29.
- Saraçlı, M. (2007). Uluslararası Hukukta Terörizm. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11(1-2) 1049-1078.
- Seib, P. (2011). *Public Diplomacy, new media, and counterterrorism*. CDP Perspectives on Public Diplomacy.
- Szondi, G. (2009). International Context of Public Relations. R. Tench, & L. Yeomans (Ed.), *Exploring Public Relations* (s. 117-146). Prentice Hall.
- Şen, O. (2017). *21. Yüzyılın Başlangıcında Terörizmle Stratejik Mücadele*. Alfa Yayınları.
- Tuch, H. (1990). *Communicating With the World: U.S. Public Diplomacy Overseas*. St. Martin's Press.
- Türköz, Ş. (2016). Küresel Terörizm Sorununa Güvenlik Perspektifli Bir Yaklaşım. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(2), 153-162.
- Yarchi, M., Wolfsfeld, G., Sheaffer, T., & Shenhav, S. (2013). Promoting stories about terrorism to the international news media: A study of public diplomacy. *Media, war & conflict*, 6(3), 263-278.
- Yazar, F. (2024). Terörle Mücadelede Kamu Diplomasisi: Finlandiya ve İsveç'in NATO'ya Başvuru Sürecinde PKK/PYD'nin Medyada Temsili. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Medeniyet ve Toplum Dergisi*, 8(1), 1-19.
- Yenal, S. (2020). Radikalleşme-Köktencilik Bağlamında Terör ve Terörizm. H. Acar & S. Yenal (Ed.), *Siyasal Şiddet ve Radikalleşme Bağlamında Terör Örgütleri* (21-43). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Zelikow, P. (2003). The Transformation of National Security. *The National Interest* (71), 17-28. <https://www.jstor.org/stable/pdf/42895592>
- Waltz, K. (1990). Realist Thought and Neorealist Theory. *Journal of International Affairs*, 21-37.